

Český právní rámec odčerpávání výnosů ve světle mezinárodních standardů a ve srovnání s legislativou ve vybraných státech

Srovnávací analýza

Gabriele Dunker

Lenka Trešlová

*Projekt na posílení systému boje
proti korupci a praní špinavých peněz
v České republice*

Programová oblast 25: Budování kapacit a spolupráce institucí mezi přijímacím státem a norskými veřejnými institucemi, místními a regionálními úřady

Projekt na posílení boje proti korupci a praní špinavých peněz v České republice

Srovnávací analýza:

Český právní rámec odčerpávání výnosů ve světle mezinárodních standardů a ve srovnání s legislativou ve vybraných státech

Zpracovala Gabriele Dunker
Právní expertka Rady Evropy

ve spolupráci s

Lenkou Trešlovou
Konzultantka z Ministerstva spravedlnosti ČR

Za pomoci Norských grantů a Grantů EHP přispívá Norsko ke stírání sociálních a ekonomických rozdílů a posilování bilaterálních vztahů s přijímajícími státy v Evropě. Norsko úzce spolupracuje s EU na základě Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP).

V období 2009-14 je norský příspěvek ve výši 1.7 bilionů Eur. Granty mohou čerpat nevládní organizace, výzkumné a akademické instituce i veřejný a soukromý sektor ve dvanácti nejnovějších členských zemích EU, Řecku, Portugalsku a Španělsku. Součástí grantů je i široká spolupráce s norskými subjekty a příslušné aktivity mohou být implementovány až do roku 2016.

Klíčovými oblastmi podpory jsou ochrana životního prostředí a klimatické změny, výzkum a stipendia, občanská společnost, zdraví a děti, rovnost pohlaví, spravedlnost a kulturní dědictví.

Další informace na vyžádání poskytnete:

Economic Crime and Cooperation Unit (ECCU)
Action against Crime Department
Directorate General of Human Rights and Rule of
Law-DG I, Council of Europe

Tel: +33-3-9021-4550

Fax: +33-3-9021-5650

e-mail: mustafa.ferati@coe.int
www.coe.int/corruption

Prohlášení o vyloučení odpovědnosti:

Tato technická zpráva byla zpracována týmem expertů Rady Evropy a FAÚ MFČR na základě financování z Norských grantů. Názory vyjádřené v této zprávě představují postoje zpracovatelů a neodrážejí oficiální stanovisko Rady Evropy ani dárců.

Zkratky

ACAMOL CZ	Projekt na posílení boje proti korupci a praní špinavých peněz v České republice
AML/CFT	Proti praní špinavých peněz/proti financování terorismu
CC	trestní zákoník
CoE	Rada Evropy
CPC	trestní řád
FATF	Financial Action Task Force (Finanční akční výbor)
GBP	Libra šterlinků
IJCCM	Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních
IMF	Mezinárodní měnový fond
NCB	bez předchozího pravomocného rozsudku (propadnutí)
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
POCA	Zákon o výnosech z trestné činnosti (UK, 2009)
RHG	Rechtshilfegesetz (Zákon o právní pomoci)
UK	Spojené království
UNCAC	Úmluva OSN proti korupci
UNTOC	Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu
VAT	DPH

Obsah

1	ÚVOD	5
2	SHRnutí PROBLEMATIKY	7
3	DOPORUČENÍ	9
4	VYHLEDÁVÁNÍ A ODČERPÁVÁNÍ VÝNOSŮ	10
4.1	Vyšetřovací pravomoci a přístup k informacím finanční povahy	10
4.2	Mezinárodní rozměr	13
5	ZAJIŠTĚNÍ MAJETKU	14
5.1	Zajištění majetku.....	14
5.2	Správa zajištěného majetku.....	16
5.3	Mezinárodní rozměr	19
6	ODČERPÁNÍ MAJETKU	21
6.1	Odčerpání na základě pravomocného rozsudku.....	21
6.1.1	<i>Rozsah působnosti</i>	22
6.1.2	<i>Majetek v držení třetí strany</i>	24
6.1.3	<i>Právnícké osoby</i>	24
6.2	Odčerpání bez předchozího pravomocného odsouzení.....	24
6.3	Mezinárodní rozměr	26
7	ZÁVĚRY	29

1 ÚVOD

Tato zpráva zkoumá českou legislativu upravující problematiku odčerpávání výnosů ve světle příslušných mezinárodních standardů a ve srovnání s podobnou legislativou v Rakousku, Německu a Velké Británii. Studii nechala zpracovat Rada Evropy v součinnosti s FAÚ Ministerstva financí České republiky v rámci projektu na posílení boje proti korupci a praní peněz v České republice (Project to Strengthen the Anti-Corruption and Anti-Money Laundering Systems in the Czech Republic/ACAMOL CZ).

Ustanovení upravující problematiku odčerpávání výnosů v České republice najdeme v několika zákonech – trestním zákoníku, trestním řádu, zákoně č. 418/2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, zákoně č. 279/2003 o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení, zákoně č. 104/2013 o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních a zákoně č. 253/2008 o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Mezi nejdůležitější mezinárodní standardy upravující problematiku odčerpávání výnosů patří Úmluva OSN proti korupci (UNCAC), Úmluva OSN proti nezákonnému obchodování s narkotickými drogami a psychotropními látkami (Vídeňská úmluva), Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (UNTOC), Úmluva Rady Evropy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů z trestné činnosti (Varšavská úmluva) a Evropská směrnice 2014/42/EU Evropského parlamentu o zajišťování a konfiskaci nástrojů a výnosů z trestné činnosti v Evropské unii (Směrnice).

Snahy o odčerpání výnosů ve většině případů probíhají téměř identicky. Prvním krokem je shromažďování zpravodajských informací a důkazů s cílem zjistit, zda z konkrétního trestného činu pocházejí nezákonné výnosy, kde se tyto výnosy nacházejí a jaká je jejich hodnota. Tato fáze obvykle zahrnuje činnost orgánů činných v trestním řízení směrem ke shromažďování důkazů a vysledování majetku v úzké spolupráci nebo pod dohledem státního zastupitelství. Orgány činné v trestním řízení v této fázi využívají veškerých svých pravomocí i operativně pátracích prostředků a úkonů, jako jsou sledování, domovní prohlídky a zajištění věcí, příkazů k vydání věci, příkazů ke sledování pohybů na účtu, atd. Některé tyto prostředky nebo úkony musí být povoleny soudem. Velmi důležité je zajištění přístupu k informacím v držení finančních institucí a vymezených nefinančních subjektů a profesí, jako jsou právníci a účetní. Pod pojmem „finanční vyšetřování“ se pro účely této zprávy míní veškerá vyšetřovací opatření přijatá daným státem v rámci této počáteční fáze odčerpávání výnosů. Finanční vyšetřování může, ale nemusí být součástí standardního vyšetřování trestné činnosti, jež je primárně zaměřeno na dokazování trestné činnosti. Finanční vyšetřování se často zahajuje až poté, co byla prokázána trestná činnost. Finanční vyšetřování se potom zaměří speciálně na vyhledání a určení objemu a charakteru výnosů pachatele z jeho protiprávního jednání.

Druhým krokem je zajištění majetku určeného k pozdějšímu odčerpání. Za tímto účelem je třeba mít upraveny zákonné pravomoci nutné ke zmrazení nebo zajištění majetku a k řádné správě zajištěného majetku tak, aby byla zachována jeho hodnota.

Třetím krokem je získání příkazu ke konfiskaci, a to buď na základě pravomocného odsouzení za trestný čin, nebo, v případě, že to právní řád daného státu umožňuje, prostřednictvím odčerpání majetku bez předchozího pravomocného rozsudku. Příkaz ke konfiskaci může být buď vydán na konkrétní majetek, nebo na určitou stanovenou hodnotu.

Všechny výše popsané kroky mohou zahrnovat i spolupráci a součinnost se zahraniční jurisdikcí - důkazy nutné k vysledování majetku nebo dokonce samotný majetek se mohou nacházet v zahraničí. Potom je nutno provést příkaz k zajištění nebo propadnutí v zahraniční jurisdikci a odčerpané výnosy se musí navrátit. Mezinárodní spolupráce v trestních věcech je proto důležitým prvkem jakéhokoliv rámce odčerpávání výnosů.

Tato zpráva analyzuje, do jaké míry český legislativní rámec napomáhá realizaci výše uvedených kroků při odčerpávání výnosů z trestné činnosti a hodnotí právní rámec jak ve světle požadavků vyplývajících z příslušných mezinárodních instrumentů, tak v kontextu změn, k nimž by Česká republika měla přistoupit. Pro ilustraci a jako příklady alternativních řešení a přístupů jsou součástí zprávy i informace a srovnání s platnými právními předpisy v Rakousku, Německu a Velké Británii.

2 SHRNUTÍ PROBLEMATIKY

Český právní rámec upravující odčerpávání výnosů je relativně komplexní a zavedl většinu požadavků vyplývajících z příslušných mezinárodních instrumentů. Příslušné zákony a podzákoné normy byly postupně novelizovány s cílem odstranit nedostatky zjištěné zahraničními experty i prostřednictvím vzájemných hodnotících misí, jako je například hodnotící mise expertní komise Rady Evropy MONEYVAL. Další novely se v současné době připravují a některé z nich vstoupí v platnost již na začátku roku 2016.

Klíčová ustanovení upravující problematiku odčerpávání výnosů najdeme v trestním zákoníku, trestním řádu, zákoně o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, zákoně o výkonu zajištění majetku a věci v trestním řízení a zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Příslušná ustanovení upravují všechna stádia odčerpávání výnosů – identifikaci, vyhledávání, lokalizaci, zajišťovací opatření, propadnutí a zabránění, správu majetku a mezinárodní spolupráci v těchto věcech.

Pravomoci orgánů činných v trestním řízení v rámci České republiky v trestním řízení jsou komplexní a obecně se zdají přiměřeně nastavené k tomu, aby pomohly úspěšně identifikovat a vysledovat majetek v rámci standardního vyšetřování trestné činnosti. Vystávají však otázky ohledně možností využití těchto pravomocí v případech, kdy byl trestný čin již prokázán a je vedeno finanční vyšetřování za účelem dohledání a vysledování výnosů z trestné činnosti nebo pokud je cílem finančního vyšetřování zjistit skutečnosti, které nemají přímou souvislost s podstatou trestného činu a úmyslem k jeho spáchání, které musí být prokazatelně stanoveny v případě dokazování predikativního trestného činu. Rozsah působnosti pravomocí orgánů činných v trestním řízení může být rovněž omezen v případech zahraničních dožádání o právní pomoc při odčerpávání výnosů v rámci samostatně vedeného finančního vyšetřování, jak to umožňuje například nizozemská legislativa. **Doporučuje se, aby příslušné orgány zvážily přezkum trestního řádu a jeho případnou novelizaci tak, aby jasně zakotvil všechny pravomoci orgánů činných v trestním řízení nutné k identifikaci, vysledování a lokalizaci výnosů z trestné činnosti a dalších hodnot, jež jsou předmětem propadnutí nebo zabránění, ať už v souvislosti se standardním vyšetřováním trestné činnosti nebo jako součást souběžně probíhajícího nebo následného finančního vyšetřování.**

Zajišťovací opatření v České republice umožňují postihovat všechny typy majetku tak, jak to vyžadují mezinárodní standardy, ale systém trpí určitými nedostatky. Příkaz k zajištění podle trestního řádu dostatečně neřeší riziko případného rozptýlení hmotného majetku nebo nepovoluje zajištění hmotné věci *ex parte*. U ustanovení o zajištění není dostatečně jasné, zda jejich rozsah působnosti pokrývá i možnost zajištění nepřímých výnosů či výnosů, které byly transformovány či převedeny na jiný majetek, smíšený se zákonně nabytým majetkem nebo představují příjmy z výnosů z trestné činnosti.

Český přístup ke správě zajištěného majetku odráží obecný zájem zajištěný majetek v co nejvíce případech spravovat a přistoupit k prodeji pouze za (níže) popsaných okolností. Náklady spojené se správou takového majetku jsou ale hrazeny ze státního rozpočtu, tedy z peněz daňových poplatníků a nikoli ze zajištěného majetku jako takového. I kdyby legislativa umožňovala hrazení nákladů na správu předmětného majetku z hodnoty majetku jako takového, pravomoci osoby spravující zajištěný majetek jsou omezeny, což v konečném důsledku může takovému správci bránit ve správě majetku způsobem, jenž by zvyšoval jeho hodnotu nebo vytvářel zisk.

Ustanovení českého práva upravující institut propadnutí věci jsou do značné míry v souladu s mezinárodními standardy. Propadnutí výnosů a nástrojů z trestné činnosti je možné v důsledku jakéhokoli odsouzení za trestný čin, a to včetně trestných činů spadajících do působnosti UNODC, Varšavské úmluvy, UNCAC, Vídeňské úmluvy nebo Směrnice, a vztahuje se na majetek jakéhokoli druhu, hmotný nebo nehmotný, movitý nebo nemovitý, a právní listiny nebo nástroje dokládající právní nárok na takový majetek nebo podíl na něm. Právní úprava však jasně neupravuje rozsah hlavních konfiskačních opatření také na hodnoty pocházející nepřímo z trestného činu, na výnosy smíšené s majetkem získaným zákonnou cestou nebo na příjmy vzniklé z přímých, nepřímých nebo smíšených výnosů.

Rozšíření české právní úpravy zabránění na výnosy v držení třetích stran představuje vývoj správným směrem a stávající zákonná ustanovení jsou dostatečná k vydání rozhodnutí o zabránění majetku v držení třetích stran v souvislosti se širokým spektrem trestných činů. České právo rovněž umožňuje odčerpání výnosy nebo majetek v držení nebo ve vlastnictví právnických osob tak, jak požadují příslušné instrumenty mezinárodního práva.

Česká legislativa rovněž splňuje minimální mezinárodní standardy v souvislosti s možností zabránění majetku při absenci předchozího pravomocného odsuzujícího rozsudku, ale příslušná ustanovení jsou omezena v tom smyslu, že zabránění majetku bez předchozího pravomocného rozsudku je stále ještě spíše výjimkou z pravidla.

Česká republika může poskytnout součinnost a disponuje mechanismy k provádění cizozemských příkazů ke konfiskaci v trestní věci, a to jak v souvislosti s předchozím pravomocným rozsudkem, tak i při jeho absenci.

3 DOPORUČENÍ

Doporučení 1: Příslušné české orgány by měly neprodleně poskytnout orgánům činným v trestním řízení všechny pravomoci nutné k identifikaci, vysledování a lokalizaci výnosů z trestné činnosti a dalšího majetku, jenž je určen k propadnutí nebo zabrání, a to i v rámci samostatně vedeného finančního vyšetřování.

Doporučení 2: Česká úprava zajišťování movité věci v souladu s trestním řádem by měla být novelizována tak, aby jasně umožňovala zajišťování *ex parte*, a to bez předchozího oznámení dotčené osobě. Legislativa by rovněž měla výslovně umožnit zajištění nepřímých výnosů či výnosů, které byly převedeny nebo transformovány do jiného majetku, smíšený se zákonně nabytým majetkem nebo představují příjmy z výnosů z trestné činnosti.

Doporučení 3: Je třeba přezkoumat a revidovat finanční aspekty správy zajištěného majetku. Příslušné orgány by měly zvážit, zda nepokrývají náklady vzniklé v souvislosti se správou z výnosů ze zajištěného majetku namísto ze státního rozpočtu. Za účelem usnadnění této změny v přístupu ke správě je třeba rozšířit pravomoci osoby pověřené správou zajištěného majetku tak, aby správa mohla být podnikatelsky orientovaná a bylo možno vytvářet zisky.

Doporučení 4: Česká právní úprava propadnutí a zabrání věci by měla být rovněž novelizována tak, aby bylo v budoucnu možno nechat nařídit propadnutí nebo zabrání i smíšených nebo nepřímých výnosů a rovněž příjmů nebo jiných výhod plynoucích z přímých, transformovaných nebo smíšených výnosů.

Doporučení 5: Zatímco mezinárodní standardy zatím nepožadují zakotvení ustanovení vnitrostátního práva umožňující odčerpání majetku bez předchozího pravomocného odsuzujícího rozsudku, jedná se o velmi užitečný nástroj efektivního odčerpávání výnosů z trestné činnosti. Příslušným orgánům se doporučuje zvážit zavedení propracovaného systému odčerpání majetku bez předchozího pravomocného odsuzujícího rozsudku jako nástroje, jenž doplní a zvýší účinnost odčerpávání výnosů v České republice.

4 VYHLEDÁVÁNÍ A ODČERPÁVÁNÍ VÝNOSŮ

Pravomoci orgánů činných v trestním řízení v České republice jsou stanoveny v trestním řádu. Mezi hlavní vyšetřovací pravomoci patří domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a příslušné příkazy k zabavení (§83 and §83, písm. a), zadržení a otevírání zásilek, jejich záměna a následné sledování zásilek (§86 až §87, písm. b), odposlouchávání a záznam telekomunikačního provozu (§88 a §88a). Jako důkaz v trestním řízení lze navíc využít i informace získané cestou operativně pátracích prostředků typu předstíraného převodu (§158, písm. c), sledování osob a věcí, a to i za pomoci technických prostředků (§158, písm. d) a informace získané použitím agenta (§158, písm. e), a to pokud byly povoleny státním zástupcem a nezasahují do soukromí nebo důvěrnosti informací dané osoby. §8 navíc upravuje pravomoc získat informace z bankovního účtu, z obchodních rejstříků, evidence cenných papírů a informace o daních. §39, odstavec (1), písm. a) zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu navíc umožňuje, aby orgány činné v trestním řízení vyžádaly od FAÚ informace, a to včetně jakýchkoli důvěrných informací, které má FAÚ k dispozici.

4.1 Vyšetřovací pravomoci a přístup k informacím finanční povahy

UNTOC (Článek 12, odstavec 2) UNCAC (Článek 31, odstavec 2), Vídeňská úmluva (Článek 5, odstavec 2) a Varšavská úmluva (Článek 4) zavazují smluvní státy, aby přijaly taková opatření, která by mohla být nezbytná k identifikaci, vysledování a zmrazení nebo zabavení jakékoliv věci, jež by mohla být výnosem (nebo ekvivalentní hodnotou) nebo prostředkem k páčání trestné činnosti, a to za účelem případné konfiskace. V podstatě tyto instrumenty vyžadují, aby pravomoci orgánů činných v trestním řízení nesloužily pouze k odhalení trestné činnosti a konkrétních pachatelů, ale také k identifikaci a vysledování výnosů z jakéhokoliv trestného činu (nebo majetku stejné hodnoty) tak, aby mohl být následně vykonán příkaz ke konfiskaci. Článek 31, odstavec 7 UNCAC, Článek 12, odstavec 6 UNTOC a Článek 7 Varšavské úmluvy v rámci těchto pravomocí výslovně požadují, aby smluvní státy zmocnily své soudy nebo jiné příslušné orgány k příkazům k vydání bankovních, finančních a obchodních záznamů nebo k umožnění nakládání s nimi tak, že nebude uplatněn institut bankovního tajemství.

Doporučení 30 Mezinárodních standardů pro boj proti praní peněz a financování terorismu (FATF) v aktualizovaném znění z roku 2012 i Směrnice EU upravují příslušné požadavky ještě detailněji. Doporučení 30 Mezinárodních standardů FATF standard stanovuje, že státy by měly mít veškeré nutné pravomoci k účinnému vedení finančního vyšetřování, jež je v Doporučení definováno jako „vyšetřování finančních záležitostí týkajících se trestné činnosti“. Doporučení 30 Mezinárodních standardů FATF dále stanovuje, že finanční vyšetřování může probíhat „souběžně s nebo v rámci (tradičního) šetření trestného činu“. The Operational Issues – Financial Investigations Guidance (Operativa – příručka finančního vyšetřování) vydaná FATF na pomoc jednotlivým státům při zavádění požadavků vyplývajících z Doporučení 30 Mezinárodních standardů FATF dále stanovuje, že finanční vyšetřování je „jedním z klíčových prvků Doporučení FATF v oblasti operativy a činnosti orgánů činných v trestním řízení“ a že orgány činné v trestním řízení by měly být oprávněny provádět finanční vyšetřování v rámci jakéhokoliv vyšetřování výnosů z trestné činnosti nebo by měly mít možnost předat případ jinému orgánu, aby v takovém vyšetřování pokračoval.¹ Zatímco metodický pokyn podtrhuje vztah mezi klasickým vyšetřováním trestné činnosti a finančním vyšetřováním a požaduje, aby vyšetřovatelé finanční trestné

¹FATF Report Operational Issues – Financial Investigations Guidance, červen 2012, viz <http://www.fatf-gafi.org>

činnosti spolupracovali nebo byli přímo propojeni s vyšetřovacími týmy, jež pracují na vyšetřování predikativní trestné činnosti, zpráva poukazuje na nutnost vnímat tyto dva typy vyšetřování jako koncepčně odlišné s tím, že každý z nich má jiné zaměření a cíl a nejsou na sobě nutně závislé. Například oznámení o podezřelém obchodu zaslané na FAÚ může spustit finanční vyšetřování, ale nemusí být dostatečným podkladem k zahájení vyšetřování specifické trestné činnosti. Jiným příkladem odlišného rozsahu a dosahu obou dvou typů vyšetřování by byl stav, kdy na základě důkazů byla prokázána trestná činnost, ale finanční vyšetřování stále běží, protože je důvodné podezření, že pachatelé někde ukryli další výnosy, jež by měly být zabaveny.

Směrnice v Článku 9 rovněž poukazuje na skutečnost, že finanční vyšetřování může probíhat nezávisle na vyšetřování predikativního trestného činu a požaduje, aby členské státy přijaly nezbytná opatření umožňující určit a vysledovat majetek, který má být zajištěn a zkonfiskován, a to i po vydání účinného výkonu příkazu ke konfiskaci, a tudíž i v případech, kdy již vyšetřování trestného činu skončilo.

Tento přístup se objevuje i v legislativě jiných států. Například v nizozemské úpravě se stanovuje, že finanční vyšetřování spojené se specifickým trestným činem může probíhat ještě dva roky poté, co byl vynesena rozsudek v trestní věci.

Zatímco mezinárodní úmluvy obecně dávají signatářským zemím prostor k tomu, aby si samy stanovily, jaké pravomoci orgánů činných v trestním řízení budou považovány za „nezbytné“ ve specifickém kontextu daného státu tak, aby se zajistila možnost účinného vysledování majetku podléhajícího konfiskaci, jeho identifikaci a zajištění, příslušné pravomoci musí být jasně stanoveny a upraveny nejen v situacích, kdy je finanční vyšetřování vedeno jako součást klasického vyšetřování predikativního trestného činu, ale i tehdy, kdy je finanční vyšetřování buď vedeno až po vyšetřování trestného činu nebo pokud je finanční vyšetřování zaměřeno na informace a důkazy, jež jsou nepřijatelné nebo nevhodné jako důkazy v trestní věci, jinými slovy, kde využití určitých pravomocí orgánů činných v trestním řízení není zaměřeno na zjišťování skutečností relevantních pro prokázání protiprávního jednání v konkrétním případě, ale kde cílem je například odhalení nebo realizace výnosů z trestné činnosti.

V České republice jsou pravomoci orgánů činných v trestním řízení upravené trestním řádem stále velmi svázány se samotným protiprávním jednáním a na základě litery zákona si můžeme udělat závěr, že neumožňují účinné úsilí o odčerpání výnosů v kontextu finančního vyšetřování, které jde nad rámec vyšetřování predikativního trestného činu nebo je vedeno souběžně nebo následně po trestním vyšetřování. Pravomoci orgánů činných v trestním řízení jsou koncipovány tak, že jejich účelem je spíše odhalení důkazů nutných k dokazování v trestním řízení, než vyhledání a odčerpání nezákonně nabytého majetku nebo odhalení toku výnosů z trestné činnosti.

Například v souladu s §82, odstavec 1 trestního řádu povolení k domovní prohlídce lze vydat, je-li důvodné podezření, že v bytě nebo v jiné prostoře sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících (obydli) je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení. Termín „věc“ je definována v občanském zákoníku a zahrnuje i dokumenty, data a jiné záznamy, jež mohou sloužit jako důkazní materiál. Příkaz k domovní prohlídce by proto měl být vydán v případech, kdy je důvodné podezření, že v určitém místě se nacházejí dokumenty, jež mohou být stopou k hledanému majetku (nenachází se tam však předmětný majetek). Příkaz k otevření poštovních zásilek, jiných zásilek nebo telegramů v souladu s §86 and 87b může být vydán, pouze pokud je to „nutné [...] k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení v konkrétní věci“ a instituty záměny zásilky nebo sledované zásilky mohou být použity pouze v případě, že věci

nebo zásilky jsou protiprávní nebo podléhají zvláštnímu povolení či byly použity ke spáchání trestného činu nebo jsou jeho výnosem. V zákoně se nemluví o takovýchto pravomocích pro účely sledování výnosů z trestné činnosti například v případech, kdy existuje podezření, že zásilka nebo telegram obsahují důkazy, jež mohou přispět k dohledání výnosů určité trestné činnosti. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je podobně možný pouze v případech, kdy lze důvodně dovozovat, že použití takového prostředku odhalí „skutečnosti důležité pro trestní řízení“. V případech, kde například trestný čin byl již odhalen a opatření je nutné k odhalení, vysledování a odhalení místa, kde se výnosy z této trestné činnosti nacházejí, není jasné, zda by příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu byl vydán. Operativně pátrací techniky, jako je například sledovaná zásilka, použití agenta při tajné operaci nebo sledování osob jsou přípustné pouze pro účely „zjišťování skutečností důležitých pro trestní řízení.“ Litera zákona zde opět nezohledňuje případy, kdy by taková opatření byla nutná k identifikaci a vysledování výnosů z trestné činnosti a ne k odhalení specifické trestné činnosti.

§8 odst. 2 trestního řádu upravuje možnost získat informace v držení finanční instituce, a to buď cestou žádosti o poskytnutí údajů, nebo prostřednictvím nařízení sledování bankovního účtu, „jestliže je toho v trestním řízení třeba k řádnému objasnění okolností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, nebo v řízení před soudem též k posouzení poměrů obviněného anebo pro výkon rozhodnutí“. §8 odstavec 1 trestního řádu upravuje problematiku součinnosti orgánů a osob s orgány činnými v trestním řízení obecně, a to včetně možnosti požadovat informace z obchodního rejstříku tak, jak vyžadují mezinárodní standardy. Litera tohoto ustanovení nám neumožňuje dojít k závěru, že příslušné pravomoci by byly uplatnitelné v kontextu souběžného nebo následného finančního vyšetřování zaměřeného na odčerpání výnosů.

Zatímco státní orgány uvedly, že v praxi jsou otázky, zda výnosy pocházejí z trestné činnosti, kde jsou a jaká je jejich hodnota, ve všech případech považovány za skutečnosti důležité pro trestní řízení, a proto všechny zmíněné pravomoci budou k vyšetřování těchto otázek použitelné a přípustné, přesto se zdá, že obecným a základním požadavkem zůstává nutnost vedení vyšetřování protiprávního jednání. Jakmile jsou shromážděny dostatečné důkazy o trestné činnosti jako takové, není jasné stanoveno, že pravomoci orgánů bude možno využít i pro účely provádění finančního vyšetřování pouze a výhradně pro účely identifikace a lokalizace výnosů z trestné činnosti a nástrojů použitých k jejímu páčání a k zajištění vydání a výkonu rozhodnutí o propadnutí nebo zabránění příslušných výnosů nebo nástrojů. Podobná omezení působnosti se pravděpodobně objeví i tehdy, pokud trestní vyšetřování probíhá souběžně s finančním vyšetřováním, které se však zaměřuje na prvky jiné, než prokázání úmyslu a či jiné podstatné prvky dokazování predikativního trestného činu.

Ve srovnání s českou legislativou najdeme v britském Zákoně o výnosech z trestné činnosti (Proceeds of Crime Act/POCA) z roku 2009 v Kapitole III široce pojaté ustanovení umožňující vydání příkazů k předložení dokumentů, příkazů k domovní prohlídce a zabavení věci, příkazů ke zpřístupnění informací, informací o zákazníkovi a příkazů ke sledování bankovního účtu v kontextu samostatného „vyšetřování směřujícího k zabavení věci“, což je termín definovaný v §341 britského Zákona o výnosech z trestné činnosti jako „vyšetřování za účelem zjištění, zda předmětná osoba měla ze své protiprávní činnosti nějaký výnos, zjištění objemu případného výnosu a jeho lokalizace“. Rakousko a Německo mají o něco méně komplexní úpravu, než Velká Británie, ale stále jejich legislativa upravuje řadu pravomocí, jež jsou využitelné specificky pro účely vyšetřování toku a umístění výnosů z trestné činnosti. Například Článek 132 rakouského trestního řádu umožňuje tajné operace za účelem zajištění výnosů nebo majetku, u nějž

je podezření, že pochází z trestné činnosti nebo má být zabaven. Článek 116 rakouského trestního řádu dále upravuje, že orgány mohou od bank požadovat informace o bankovních účtech nebo bankovních operacích, a to pokud takovéto informace mohou napomoci při vyhledávání majetku určeného k zabavení. V Německu jsou příslušná právní ustanovení méně explicitní, ale z Hodnotící zprávy FATF Německa, konkrétně odstavce 278, se zdá, že všechny typy vyšetřovacích pravomocí upravené německým trestním řádem jsou dostupné i v kontextu finančního vyšetřování.² Jedná se o využití úkonů typu domovních prohlídek, odposlechlů telekomunikačního provozu a nasazení tajných agentů.

4.2 Mezinárodní rozměr

V počátečních stádiích odčerpávání výnosů mohou do hry vstoupit i mezinárodní aspekty, a to hned dvěma způsoby: zahraniční orgány mohou Českou republiku požádat o pomoc při získávání důkazů a odhalení a lokalizaci nástrojů trestné činnosti nebo naopak Česká republika může v kontextu domácí kauzy potřebovat pomoc jiného státu, kde se mohou nacházet důkazy nebo informace o toku výnosů z trestné činnosti. Veškeré typy mezinárodní spolupráce (dožádání vlastní i reakce na dožádání ze zahraničí) se řídí zákonem o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

UNTOC (Článek 18, odstavec 3, písm. g), UNCAC (Článek 46 (odstavec 3, písm. g) a j) a Článek 55, odstavec 2), Vídeňská úmluva (Článek 7, odstavec 2, písm. g) a Varšavská úmluva (Článek 2) požadují, aby si smluvní státy vzájemně poskytovaly pomoc při vyšetřování, jehož cílem je identifikace a sledování výnosů z trestné činnosti nebo majetku určeného ke konfiskaci. UNCAC v Článku 55, odstavec 2 požaduje, aby členské státy „přijaly opatření s cílem odhalit, vysledovat a zmrazit nebo zajistit výnosy z trestné činnosti [...] za účelem případné konfiskace na základě příkazu dožadujícího nebo dožádaného státu.”

V souladu s § 47 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních může Česká republika poskytnout pomoc zahraničnímu orgánu při shromažďování důkazů v trestním řízení. České orgány mohou provádět domovní prohlídky, odposlechy, otevírání a sledování zásilek, nahrazovat jejich obsah a odposlouchávat a zaznamenávat telekomunikační provoz podle dožádání ze zahraničí, a to pokud je splněna podmínka oboustranné trestnosti. V souladu s § 54 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních mohou být při provádění dožádání ze zahraničí využita všechna opatření, která by byla přípustná v souladu s trestním řádem při vyšetřování trestní věci podle vnitrostátního práva. Výše uvedená omezení pravomocí českých orgánů proto platí stejně i v případě zahraničního dožádání. V případě, že se dožádání ze zahraničí týká pomoci při vyhledávání a sledování majetku v rámci samostatného finančního vyšetřování a ne pomoci při vyhledávání důkazů specifické trestné činnosti, není jasné, že by mohly být využity pravomoci upravené trestním řádem.

Britský Trestní zákon/Crime Act (Mezinárodní spolupráce/(International Cooperation)) z roku 2003 v Kapitolách 2 a 4 upravuje vzájemné poskytování důkazů (příchozí i odchozí), včetně pomoci při vyhledávání majetku prostřednictvím zajištění důkazů, informací o zákaznických finančních institucích nebo informací o účtech nebo informací o bankovních transakcích. Rakouské a německé zákony upravující problematiku mezinárodní spolupráce umožňují dožadování nebo poskytování všech opatření,

---

² 2010 Společná hodnotící zpráva Německa FATF/OECD a IMF (FATF/OECD and IMF Mutual Evaluation Report of Germany), viz: <http://www.fatf-gafi.org/>.

kteřá mohou být využita ve vnitrostátním trestním řízení. Proto mohou být různé výše popsané pravomoci využity k provedení zahraničního dožadání na spolupráci při odčerpávání výnosů.

5 ZAJIŠTĚNÍ MAJETKU

Ve chvíli, kdy se podaří lokalizovat předmětný majetek a je zjištěno, že může být předmětem zabavení proto, že se jedná o výnosy nebo nástroje využité k páčání trestné činnosti nebo o majetek v hodnotě odpovídající hodnotě výnosů, je třeba jej zajistit, aby se zabránilo jeho „rozmělnění“. Je proto třeba mít k dispozici zákonem upravené pravomoci k omezení možnosti nakládat s majetkem nebo k jeho zajištění. Kromě toho je se zajištěným majetkem třeba nakládat tak, aby byla zachována jeho hodnota až do vydání příkazu ke konfiskaci nebo navrácení předmětného majetku jeho právoplatnému majiteli.

5.1 Zajištění majetku

UNTOC (Článek 12, odstavec 2), UNCAC (Článek 31, odstavec 2), Vídeňská úmluva (Článek 5, odstavec 2), Varšavská úmluva (Článek 4) a Směrnice (Článek 7) ukládají smluvním státům přijmout opatření, která mohou být nezbytná pro zmrazení nebo zajištění jakékoliv věci, jež může být výnosem z trestné činnosti nebo nástrojem k jejímu páčání, a to za účelem případné konfiskace předmětného majetku. Mělo by být možné zajistit i výnosy z trestné činnosti, jež byly transformovány na jiný majetek nebo se prolínají se zákonně nabytým majetkem a příjmy nebo jiné výhody plynoucí z výnosů z trestné činnosti, včetně výnosů z transformovaného majetku nebo výnosů prolínajících se se zákonně nabytým majetkem. Pojem „výnos z trestné činnosti“ je definován v různých úmluvách a rozumí se jím „jakýkoli majetek pocházející nebo získaný, přímo či nepřímo, prostřednictvím spáčání trestného činu“ a „majetkem“ se rozumí aktiva všeho druhu, hmotná nebo nehmotná, movitá nebo nemovitá a právní listiny nebo dokumenty dokládající vlastnictví nebo majetkovou účast na takových aktivech.

Český trestní řád upravuje instituty „zajištění“ a „povinnost k vydání“ různých věcí, aktiv nebo majetku v §78 (povinnost k vydání věci), §79 (odnětí věci), §79a (zajištění peněžních prostředků na účtu u banky), 79c (zajištění zaknihovaných cenných papírů), §79d (zajištění nemovitosti), §79 e (zajištění jiné majetkové hodnoty) a §79f (zajištění náhradní hodnoty). Citovaná ustanovení umožňují zajistit věci tehdy, pokud existuje podezření, že tyto věci představují výnosy z trestné činnosti nebo nástroje k páčání trestné činnosti. Pokud to není možné, zajištěna by měla být náhradní hodnota. Institut zajištění v souladu s trestním řádem se týká „hmotných věcí“ i „nehmotných věcí“, oba pojmy definuje §496 a násl. občanského zákoníku a rozumí se jimi aktiva všeho druhu, hmotná nebo nehmotná, movitá nebo nemovitá a právní listiny nebo nástroje dokládající právní nárok na takový majetek nebo podíl na něm. Existují však určitá omezení působnosti a právní aspekty, jež je nutno vzít v úvahu:

Zaprvé, §78 a §79 trestního řádu neupravují pravomoc orgánů činných v trestním řízení zajistit věc, ale jsou koncipovány tak, že ukládají povinnost osobě, jež má v držení věc důležitou pro trestní řízení, takovou věc na vyzvání předložit soudu. Nevyhoví-li daná osoba výzvě, může být věc odňata soudním příkazem. Podle osvědčené mezinárodní praxe může být příkaz k zajištění vydán a proveden *ex parte* a bez předchozího upozornění dotčené strany. Důvodem k této praxi je, že pachatelé se chtějí vyhnout zajištění a případnému následnému zabavení majetku. Proto je do maximální možné míry nutno realizovat takováto opatření bez předchozího varování tak, aby pachatel neměl šanci nechat majetek účelově „zmizet“. Ustanovení českého práva tuto možnost nepodporují. Tím, že povinnost se na samém začátku přenáší na osobu, jež má v držení hmotnou věc, kterou by měla ze zákona předložit příslušným orgánům, se otevírá široké pole působnosti pro pachatele, kteří zajistí, aby věc, jež má být předložena v souvislosti se soudní výzvou, zmizela a přístup k ní byl tím zamezen. Příslušné orgány sdělily, že v praxi se vydání

a odnětí věci realizuje tak, že povinná osoba nemá dostatek času k tomu, aby věc určenou k zajištění dokázala skrýt. Z koncepčního hlediska by však bylo dobré, aby příkazy k odnětí věci byly vydávány *ex parte* ve všech případech tak, jak stanovují i mezinárodní požadavky. §79a až §79 f podobnými nedostatky netrpí, neboť upravují pravomoc orgánů činných v trestním řízení zajistit příslušné peněžní prostředky nebo jiné věci, pokud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že příslušné prostředky nebo věci jsou určeny ke spáchání trestného činu nebo k jeho spáchání byly užity nebo jsou výnosem z trestné činnosti. Právoplatný majitel příslušných prostředků nebo věci je o opatření informován až po zajištění.

Zadruhé, §78 a §79 trestního řádu se uplatňují v případě „věci důležitých pro trestní řízení“, ale tento pojem není nikde v české legislativě definován. V odstavci 190 Čtvrté hodnotící zprávy MONEYVAL z roku 2011 (Česká republika) čteme, že v praxi je tento termín vykládán velmi široce a zahrnuje „zamýšlené a skutečné nástroje k páčání trestné činnosti a rovněž výnosy z trestné činnosti a jiné věci, jež mohou sloužit jako důkaz; příslušné orgány potvrdily, že právní teorie a judikatura vyjasnily obsah pojmu, který je v souladu s mezinárodními standardy.“³ Při absenci jasné právní definice se však zdá, že tento výklad může být právně napadnut, a to především ve světle skutečnosti, že §79a – §79f jasně omezují rozsah působnosti na prostředky nebo jiné věci využitě jako nástroj k páčání trestné činnosti či prostředky nebo jiné věci, jež jsou výnosem z trestné činnosti.

Poslední věc je, že §78 až §79f trestního řádu výslovně rozšiřují působnost zákona na hmotné věci, peněžní prostředky na účtech, cenné papíry, nemovitosti, nehmotné věci nebo náhradní hodnotu za takové věci v případě, že původní věci nemohou být zajištěny. Ustanovení však působnost výslovně nerozšiřují na nepřímé výnosy nebo výnosy, jež byly převedeny nebo transformovány v jiné věci nebo byly smíšený se zákonně nabytým majetkem či na příjem nebo jiné výhody plynoucí z výnosů z trestné činnosti či převedených nebo transformovaných věcí či smíšeného majetku. I když příslušné orgány mají za to, že pojem „výnosy“ je právní teorií i relevantní judikaturou vnímán jako zahrnující rovněž nepřímé, smíšené nebo transformované výnosy, bylo by vhodné, aby tyto aspekty byly řádně upraveny zákonem.

Britský systém příkazů k zajištění je mírně odlišný od České republiky. Ve Velké Británii se nezajišťuje specifický majetek, u něž je podezření, že jde o výnos nebo nástroj k páčání trestné činnosti, ale sčítá se majetkový prospěch obžalovaného, který mohl obdržet jako výnos ze svého protiprávního jednání a následně se zajišťuje dostupný majetek až do výše vypočtené hodnoty. Britský zákon o výnosech z trestné činnosti upravuje dva typy předběžných opatření: Za prvé, upravuje institut zajišťovacího příkazu, jenž může být vydán na veškerý nebo část realizovatelného majetku v držení konkrétní osoby v době, kdy je příkaz vydán nebo kdykoliv později a jenž zakazuje této osobě s příslušným majetkem nakládat. Za druhé upravuje institut zajištění movitého majetku, jenž je rovněž předmětem zajišťovacího příkazu a s kterým je spojeno i jmenování správce, jenž převezme majetek do držby a spravuje jej. „Majetkem“ se rozumí veškerý majetek, ať se nachází kdekoli, a to včetně peněz, všech forem hmotného nebo osobního majetku, aktiv v probíhajících transakcích a ostatního nehmotného majetku a jakýchkoli právních nebo kapitálových nároků či vlastnických práv nebo nároků k výkonu majetkových práv. Majetek je považován za „odčerpateľný“ až do výše rovnající se prospěchu obviněného z trestného činu a, v souladu s Články 304 až 307 výše uvedeného zákona, obsahuje cokoli od majetku získaného přímo nebo nepřímo prostřednictvím protiprávního jednání, transformovaných výnosů, výnosů propojených se zákonně nabytým majetkem až po zisky pocházející z činnosti v souvislosti s jakýmkoli takovým

---

³ https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Countries/Czech_en.asp.

majetkem nebo jiným zákonně nabytým majetkem v hodnotě rovnající se předmětným výnosům nebo ziskům. Postup je takový, že soud určí prospěch, jenž obviněný získal prostřednictvím trestné činnosti a poté může vydat příkaz k zajištění jakéhokoli realizovatelného majetku tak, aby se zajistilo pozdější odčerpání hodnoty odpovídající soudem vypočtené výhodě. Kromě toho se v rámci běžného trestního řízení zajišťují prostředky použité k páčání trestné činnosti.

Rakousko a Německo mají k zajištění a zabavení podobný přístup jako Česká republika a v první řadě zajišťují skutečné výnosy a prostředky či nástroje použité k páčání trestné činnosti. Pokud tyto nejsou k dispozici, zajišťují nebo zabavují jakýkoli jiný majetek, který může být později použit pro provedení příkazu ke konfiskaci. Články 110 a 115 rakouského trestního řádu upravují možnost zmrazení nebo zajištění jakéhokoliv movitého či nemovitého majetku, u kterého je podezření, že se jedná buď o přímé nebo nepřímé výnosy nebo transformované výnosy z trestné činnosti, včetně příjmu nebo jiných výhod plynoucích z těchto výnosů nebo majetku či aktiv, jejichž hodnota se rovná hodnotě výnosů. Zmrazit nebo zajistit lze i prostředky nebo nástroje použité nebo určené ke spáchání trestného činu. Článek 111, písm. b německého trestního řádu umožňuje zajištění movitého a nemovitého majetku, u nějž mají orgány činné v trestním řízení podezření, že byly obdrženy z nebo v souvislosti s protiprávním jednáním. Článek 73 stanovuje, že bude zajištěno cokoliv pocházející z prospěchu z trestné činnosti či nabyté prodejem či jako náhrada za zničený, poškozený nebo odcizený prospěch. V případě, že zajištění výnosů není možné, budou zajištěny peněžní prostředky ve výši odpovídající tomu, co pachatel trestnou činností nabyl. Pojem „majetek“ je v obou zemích definován široce a zahrnuje všechny druhy hmotného i nehmotného, movitého a nemovitého majetku a jakýchkoli právních nebo kapitálových nároků či vlastnických práv nebo nároků k výkonu majetkových práv. Článek 110 (4) rakouského trestního řádu i Článek 33 německého trestního řádu stanovují, že příkazy k zajištění mohou být vydány *ex parte* v případech, kdy by orgány činné v trestním řízení oznámením úmyslu zajistit riskovaly rozmělnění majetku nebo aktiv.

5.2 Správa zajištěného majetku

Po zajištění majetku je třeba jej spravovat tak, aby jeho hodnota zůstala zachována nebo se ještě zvýšila. Zajištění majetku je přechodný institut a majetek zůstává zajištěn jen do té doby, než je vydán rozsudek a majetek je zabaven ve prospěch státu. Pokud je vynesena osvobozující rozsudek, majetek se vrací do rukou právoplatného majitele. V každém případě jakéhokoliv snížení hodnoty majetku po dobu jeho zajištění, k němuž dojde následkem nevhodné správy, může stát vystavit sporům o náhradu škody a může mít za následek i nemožnost splnit příkaz ke konfiskaci majetku v celé jeho původní hodnotě.

K této problematice se vyjadřují pouze UNCAC a Varšavská úmluva, a to relativně obecně tak, že zavazují signatářské státy k přijetí, v souladu s jejich vnitrostátní právní úpravou, legislativní ustanovení a další opatření nutná k řádné správě zmrazeného nebo zajištěného majetku (Článek 31, odstavec 3 UNCAC a Článek 6 Varšavské úmluvy). Také Směrnice v Článku 10 ukládá členským státům, aby přijaly nezbytná opatření, například zřídily ústřední úřady, soustavy specializovaných úřadů či využily obdobných mechanismů s cílem zajistit řádnou správu majetku zajištěného za účelem případné pozdější konfiskace. Ve Směrnici se uvádí, že členské státy zajistí možnost prodeje či převedení majetku, je-li to třeba, nebo zváží přijetí opatření umožňujících, aby byl konfiskovaný majetek využit ve veřejném zájmu nebo pro sociální účely.

Mezi jednotlivými státy jsou v přístupu ke správě zajištěného majetku velké rozdíly. Některé země spravují zajištěný majetek v co nejširší možné míře a prodávají jej pouze v případě, že související náklady nebo problémy se správou předmětného majetku zásadně převýší výhody jejich správy státem. Jiné státy zajištěné věci rutinně prodávají a pro jejich zachování ve správě státu se rozhodnou pouze ve výjimečných případech. V České republice je přístup ke správě zajištěného majetku někde na půl cesty mezi těmito dvěma extrémy.

V České republice byl zákon č. 279/2003 o výkonu zajištění majetku a věci v trestním řízení novelizován s účinností k 1. červnu 2015 a v §8a až §12 upravuje správu zajištěného majetku. V České republice může být majetek ze zákona buď pouze zajištěn (majetek zůstává ve vlastnictví právoplatného majitele) nebo fakticky odňat vlastníkovi (majetek je převeden pod správu státu), a to v závislosti na charakteru předmětného majetku. Nemovitosti se například zajišťují zápisem rozhodnutí o zajištění do katastru nemovitostí vedeného katastrálním úřadem. I když je právoplatný majitel stále oprávněn nemovitost užívat, nemůže ji v důsledku příkazu k zajištění nemovitosti prodat či zadlužit. Na druhou stranu, movité věci a podíly v obchodních korporacích spojené s výkonem manažerských práv jsou po vydání rozhodnutí o zajištění spravovány. Zákon stanovuje, že správce jmenovaný soudem první instance, státním zastupitelstvím nebo policií v rámci trestního řízení je ze zákona povinen tento majetek řádně spravovat tak, aby nedocházelo k jeho poškozování nebo nedůvodnému snižování jeho rozsahu, hodnoty nebo výnosů z něho. U movitých věcí je správce povinen věci chránit před poškozením, zničením, ztrátou, odcizením nebo zneužitím a chránit věci před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat nárok na náhradu škody a na vydání předmětu bezdůvodného obohacení. U n nehmotných věcí je správce povinen průběžně sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zejména včasným uplatněním a vymáháním práv, která jinak přísluší vlastníku, věřiteli nebo majiteli cenných papírů a zamezovat promlčení nebo zániku těchto práv. Ve všech případech je správce majetku povinen vést řádnou evidenci.

Zákon 279/2003 upravuje pravomoci správce „činit všechny nutné kroky“ ve vztahu k zajištěnému majetku. §10 odst. 5 omezuje pravomoci toho, kdo vykonává správu zajištěného majetku a zakazuje mu uzavírat jakékoli smlouvy o pronájmu zajištěného majetku, převádět vlastnická práva k zajištěnému majetku, zřizovat zástavní právo k zajištěnému majetku a zatěžovat ho věcným břemenem. Ten, kdo vykonává správu zajištěného majetku, je ve své správě takového majetku a rozhodování omezen velmi malou tolerancí k případným finančním rizikům. Výsledkem je, že v České republice je přístup ke správě zajištěného majetku postaven téměř výhradně na zachování hodnoty takového majetku, což může bránit vytváření zisku ze zajištěného majetku, jenž by mohl být následně použit pro uhrazení nákladů spojených se správou majetku. Ze zahraniční osvědčené praxe vyplývá, že ti, kdo vykonávají správu zajištěného majetku, musí být vybaveni pravomocemi nutnými k řádné správě zajištěného majetku, a to včetně pravomoci uhradit veškeré nutné vzniklé náklady, výdaje a prostředky spojené se zajištěným majetkem nebo jeho správou, kupovat nebo prodávat zajištěný nebo zmrazený majetek ve formě akcií, cenných papírů nebo jiných investic, podnikat, a to včetně uzavírání nebo ukončování smluv se zaměstnanci, najímat manažery, činit rozhodnutí nutná k řádnému vedení podnikatelské činnosti subjektu, atd.⁴

Poděj zajištěného majetku je možný jen s výslovným souhlasem obviněného. Pokud majetek ztrácí přes řádný výkon jeho správy rychle svoji cenu, například jde o motorová vozidla nebo elektroniku, či je-li správa takového majetku spojena s nepřiměřenými náklady nebo jinými obtížemi, může ten, kdo

---

⁴ Viz *Asset Recovery Handbook – A Guide for Practitioners 2011*, strana 93, vydala iniciativa Stolen Asset Recovery Initiative.

vykonává správu zajištěného majetku navrhnout orgánu činnému v trestním řízení prodej i bez souhlasu obviněného. Nové § 9 odstavec 2, §10a) a §10 b) nyní specificky upravují jmenování insolvenčního správce v případě zajištěných podílů v obchodních korporacích, včetně akcií.

§11 původního znění zákona 279/2003 stanovoval, že náklady nutné k uchování zajištěného majetku ve stavu, v jakém byl v době jeho zajištění, které by jinak musel vynaložit obviněný, se hradí především z výnosů a přírůstků zajištěného majetku. Poslední novelou bylo toto ustanovení odstraněno a náklady spojené se správou zajištěného majetku se již hradí výlučně z rozpočtu orgánů činných v trestním řízení.

Ve Velké Británii správu zajištěného majetku poskytují kvalifikovaní „pověření správci“, kteří v zastoupení podnikají s cílem dosažení zisku a mohou vykonávat obchodní nebo podnikatelskou činnost a schvalovat kapitálové výdaje v souvislosti se zajištěným majetkem. Jestliže je například zajištěna firma, pověřený správce může zajistit kvalifikovaného manažera, který bude předmětnou firmu řídit až do konečného rozhodnutí v dané věci. Na rozdíl od České republiky dává britský právní rámec správci dalekosáhlé pravomoci přijímat veškerá nezbytná opatření k udržení podnikání, a to včetně pravomoci uzavírat smlouvy podle potřeby a firmu jakkoli zatížit nebo jinak právně zavázat. Obecně je patrné, že Velká Británie dává přednost správě zajištěného majetku před jeho prodejem. Tam, kde nehrozí riziko rozměnění nebo skrytí předmětných aktiv, se soud obvykle snaží vyhnout se faktickému odnětí majetku a omezí se pouze na zmrazení příslušných aktiv tak, aby je obžalovaný mohl nadále spravovat a využívat. V případech, kde k zajištění nakonec dojde, britské orgány obecně podporují správu tohoto majetku a ne jeho prodej. Služby pověřeného správce jsou obvykle hrazeny z majetku jím spravovaného.

Německo obecně inklinuje spíše k prodeji, než správě zajištěného majetku. Článek 111, odstavec 1 německého trestního řádu umožňuje prodej zajištěného majetku, pokud se jedná o majetek, který podléhá zkáze nebo u něj hrozí podstatné snížení hodnoty či pokud jeho údržbou či péčí o něj vznikají „nepřiměřené náklady nebo obtíže“. Rakousko jde ještě dále a v Článcích 115, písm. c a 377 trestního řádu stanovuje, že zajištěný majetek se musí povinně prodat, pokud nemůže být skladován po dobu delší než jeden rok, aniž by ztratil hodnotu, nebo je-li takové skladování spojeno s finančními náklady. Zajištěný majetek, u něž by k udržení hodnoty byla nutná správa, a to včetně automobilů, obchodních společností a bytů, se tedy ve všech případech prodává a výnosy z prodeje se uchovávají k následnému provedení příkazu ke konfiskaci nebo navrácení vlastníkům předmětného majetku.

Český přístup ke správě aktiv je kombinací britského, rakouského a německého přístupu. Na rozdíl od Rakouska a Německa české právo odráží obecný zájem spravovat zajištěný majetek v co nejširším možném rozsahu a k jeho prodeji přistoupit jen za výše popsaných okolností. Na druhou stranu, pravomoci udělené správci majetku jsou mnohem omezenější, než ve Velké Británii a možnosti manažera zvýšit hodnotu majetku nebo vytvářet zisky se zdají mnohem omezenější. I když je chvályhodné, že Česká republika si klade za cíl chránit majetek obžalovaného, aby mohl pokračovat v běžném životě, pokud nebude shledán vinným, nemělo by to být na náklady daňových poplatníků. Náklady spojené se správou zajištěného majetku mohou být a také často jsou značné a je vhodné a žádoucí, aby byly hrazeny z příjmů a přírůstků zajištěného majetku a nikoli ze státního rozpočtu. Doporučená změna přístupu k financování správy majetku by však musela jít ruku v ruce s rozšiřováním pravomocí správců majetku tak, aby mohli majetek nejenom udržovat, ale také zvyšovat jeho hodnotu a vytvářet příjmy.

5.3 Mezinárodní rozměr

V některých případech je majetek zajistitelný, ale nachází se v zahraničí. I zahraniční jurisdikce může zjistit, že majetek určený ke konfiskaci se nalézá nikoli na jejím území, ale v České republice. Zahraniční orgán již mohl získat příkaz k zajištění od příslušného vnitrostátního orgánu a může na České republice požadovat jeho provedení. Zahraniční jurisdikce může rovněž požádat Českou republiku, aby příkaz k zajištění vydala v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy sama, a to na základě důkazů poskytnutých dožadujícím státem.

Článek 13, odstavec 2 UNTOC, Článek 5, odstavec 4, písm. b) Vídeňské úmluvy, Článek 3 Varšavské úmluvy a Článek 52, odstavec 2 UNCAC ukládají zemím, aby si vzájemně pomáhaly při zmrazování a zajišťování výnosů a nástrojů páchaní trestné činnosti za účelem jejich následného zabavení. Ustanovení UNCAC je nejkomplexnější a stanovuje, aby členské státy „přijaly taková opatření, která mohou být nezbytná k umožnění zmrazení nebo zajištění majetku na základě příkazu ke zmrazení nebo zajištění vydaného soudem nebo příslušným orgánem státu, jež zasílá dožádání. Takový příkaz by měl poskytnout přiměřený podklad pro dožadovaný stát, na jehož základě může dovodit, že existují dostatečné důvody pro přijetí takových opatření a že majetek by nakonec podléhal zabavení“ nebo „přijal taková opatření, která mohou být nezbytná k umožnění zmrazení nebo zajištění majetku na základě žádosti, která poskytuje dožadovanému státu dostatečný základ pro to, aby se mohl domnívat, že existují dostatečné důvody pro přijetí takových opatření a že majetek by byl nakonec soudem určen k zabavení.“

Článek 47 odstavec 2 písm. a) zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních stanovuje, že Česká republika může poskytnout mezinárodní právní pomoc v trestních věcech cizozemským orgánům, a to včetně pomoci při zajištění majetku nacházejícího se na území státu. Rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/JHA z července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii bylo v české legislativě zakotveno do části III zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, jež je věnována specificky jednotlivým formám mezinárodní justiční spolupráce při provádění českých příkazů k zajištění v zahraničí a provádění příkazů k zajištění vydaných státy EU na území České republiky s cílem zajištění majetku pro účely provedení následného příkazu ke konfiskaci.

Pro zajištění hodnoty nebo důkazního prostředku v jiném členském státě stanovuje §229 odstavec 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, že příslušný orgán vydá příkaz k zajištění a připojí k němu osvědčení na stanoveném formuláři. V případě takového příkazu do členského státu EU může český soud, jenž vydal příkaz k zajištění, tento příkaz zaslat přímo příslušnému justičnímu orgánu v dožadovaném státě k jeho provedení, a to společně s přeloženým osvědčením na stanoveném formuláři, jenž je přílohou k rámcovému rozhodnutí Rady 2003/577/JHA.

Pro účely pomoci jinému členskému státu EU stanovují §232 a §233 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních podmínku, že pro součinnost je nutný příkaz k zajištění vydaný justičním orgánem daného členského státu (společně s přeloženým osvědčením). Justiční orgán uzná příkaz k zajištění a zajistí výkon tohoto rozhodnutí v České republice, a to s výjimkou situací upravených v §233 odst. 4, jenž stanovuje, že orgán rozhodnutím neuzná příkaz k zajištění, pokud skutek nenaplnuje znaky skutkové podstaty trestného činu podle práva České republiky (oboustranná trestnost), hodnota, která je předmětem zajištění, nepodléhá podle jiných právních předpisů propadnutí nebo zabrání, zajištění brání

výsada nebo imunita podle zákona nebo by jeho uznání a výkon byly v rozporu s překážkou věci pravomocně rozhodnuté.

Uznání a výkon příkazu k zajištění přijatého od jiného členského státu EU mohou být odmítnuty i z formálních důvodů.

Je-li pomoc při výkonu příkazu k zajištění požadována jakýmkoli cizím státem, ale příkaz k zajištění dosud nebyl vydán, české orgány by mohly konat, jen pokud by mohly zahájit vlastní trestní řízení a tím umožnit využití příslušných institutů v trestním řízení.

Britský Zákon o trestní justici v Článcích 74 a 222 upravuje, že britské orgány mohou požádat cizí zemi o pomoc při zajištění majetku podléhajícího zabavení buď na základě pravomocného příkazu ke konfiskaci vydaného britským soudem, v případě, že příkaz ke konfiskaci dosud nebyl vydán, ale trestní řízení bylo ve Velké Británii již zahájeno, nebo pokud existuje důvodné podezření, že údajný pachatel trestného činu měl ze svého protiprávního jednání prospěch a státní zástupce se domnívá, že realizovatelný majetek (výnosy nebo jiná hodnota) se nachází v dožadovaném státě. Pro účely pomoci poskytované britskými orgány cizozemským orgánům umožňuje Zákon o trestní justici 2002 (Žádosti a příkazy ze zahraničí) Order 2005 poskytnutí součinnosti cizozemským orgánům při zajišťování odčerpitelné hodnoty ve Velké Británii, pokud se očekává vydání příkazu předmětným státem k jejímu zabavení. Součinnost může být poskytnuta v případě, že žádající stát prokáže, že hodnota určená k propadnutí se nachází ve Velké Británii, že bylo v žádající zemi zahájeno vyšetřování trestného činu a existuje důvodné podezření, že podezřelému plynuly z jeho protiprávního jednání výhody. Pokud se britský Královský soud přesvědčí, že jsou tyto podmínky splněny, vydá příkaz ke zmrazení nebo zajištění hodnoty, jíž se cizozemské dožádání týká. Britský Zákon o trestní justici (Mezinárodní spolupráce)/ The Criminal Justice (International Cooperation) Act z roku 1990 (Provádění cizozemských zajišťovacích příkazů) Order 2005 doplňuje ustanovení britského zákona o výnosech z trestné činnosti a umožňuje součinnost při zmrazení nebo zajištění nástrojů ve Velké Británii na základě cizozemského dožádání při splnění stejných podmínek, jaké stanovuje britský zákon o výnosech z trestné činnosti.

Rakouská úprava vzájemné pomoci (Rechtshilfegesetz/Zákon o právní pomoci) je velmi podobná české právní úpravě a umožňuje poskytnutí součinnosti při zajišťování hodnoty pouze na základě cizozemského zajišťovacího příkazu nebo na základě trestního řízení zahájeného na území Rakouska.

Německá úprava vzájemné pomoci jde dále, než český zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních a rakouská úprava, protože umožňuje nejenom provádění cizozemského zajišťovacího příkazu (Článek 66, odstavec 2(1)), ale umožňuje i zajištění hodnoty na základě cizozemského dožádání, a to i pokud nebylo zahájeno trestní řízení v Německu. Podmínkou je, příslušný zahraniční orgán předloží prohlášení ve smyslu, že právní náležitosti nutné k zabavení byly v předmětné zemi splněny a že příkaz ke konfiskaci by byl vydán, pokud by se daná hodnota nacházela v předmětné zemi (Článek 66, odstavec 2(2) a Článek 67).

6 ODČERPÁNÍ MAJETKU

Identifikace, vysledování, zmrazení, zajištění a správa zajištěného majetku má jeden jediný cíl – zajistit pozdější vydání a provedení soudního příkazu k jeho konfiskaci. Mezinárodní praxe rozlišuje mezi a) odčerpáním majetku na základě odsouzení pachatele, kdy soud vydá příkaz ke konfiskaci na základě a v souvislosti s pravomocným odsouzením za spáchanou trestnou činnost a b) příkaz ke konfiskaci, jenž není vydán na základě pravomocného odsouzení a může být zakotven buď v občanském právu, nebo vycházet z trestního řádu. Zabavení se dále může lišit podle toho, zda cílí na identifikovaný majetek, jako je například nástroj k páčání trestné činnosti nebo výnos z trestné činnosti či jakoukoli hodnotu až do výše prospěchu pachatele z jím spáchaného trestného činu. O prvním výše uvedeném typu zabavení se hovoří jako o „zabavení na základě majetku“ a o druhém jako o „zabavení na základě hodnoty“.

6.1 Odčerpání na základě pravomocného rozsudku

Mezinárodní standardy vyžadují, aby státy ze zákona umožňovaly minimálně odčerpání majetku a nástrojů k páčání trestné činnosti na základě pravomocného odsouzení za trestnou činnost. Směrnice v Článku 4 ukládá, že členské státy přijmou nezbytná opatření, která umožní úplnou nebo částečnou konfiskaci nástrojů a výnosů nebo majetku v hodnotě odpovídající těmto nástrojům nebo výnosům. Článek 5 dále upravuje, že u pravomocných odsouzení za trestné činy se sazbou odnětí svobody na čtyři a více let může být konfiskace rozšířena na majetek odsouzeného za trestný čin, pokud soud má za to, že daný majetek pochází z jakékoli trestné činnosti. Úmluvy jsou v tomto smyslu méně specifické, ale vyžadují, aby státy přijaly taková opatření, jež budou nutná k odčerpání výnosů pocházejících z trestných činů v rozsahu působnosti daných úmluv nebo majetku, jehož hodnota odpovídá takovým výnosům a jakýchkoli nástrojů využitých nebo určených k využití při páčání takové trestné činnosti. Příslušnými ustanoveními jsou Články 5 Vídeňské úmluvy; Článek 12 UNTOC; Článek 31 UNCAC a Článek 3 Varšavské úmluvy.

Co se týče majetku určeného k odčerpání, všechny úmluvy ve výše uvedených Článcích a také Směrnice v Článku 2 požadují, aby se odčerpání vztahovalo výslovně na všechny majetek pocházející přímo či nepřímo z trestného činu nebo majetek v jakékoli podobě, který zahrnuje všechny následné reinvestice nebo přeměnu přímých výnosů a všechny ocenitelný užitek, na výnosy smíšené s majetkem získaným zákonnou cestou, a to až do výše odhadované hodnoty takových výnosů. Pojem „majetek“ je široce definován jako jakýkoli majetek, hmotné nebo nehmotné povahy, movitý nebo nemovitý, jakož i právní listiny nebo nástroje dokládající právní nárok na takový majetek nebo podíl na něm. Rozsah působnosti ustanovení o propadnutí není omezen tím, zda je předmětný majetek v držení obžalovaného nebo třetí strany, i když práva třetí strany v dobré víře musejí být chráněna. V Článku 6 Směrnice výslovně požaduje, aby členské státy přijaly nezbytná opatření umožňující konfiskaci výnosů nebo jiného majetku, jehož hodnota odpovídá výnosu z trestné činnosti, který byl přímo či nepřímo převeden podezřelou nebo obviněnou osobou na třetí osobu v případech, kdy tyto třetí osoby věděly nebo měly vědět, že účelem převodu nebo nabytí bylo vyhnout se konfiskaci.

Varšavská úmluva v Článku 3 odst. 4 požaduje, aby signatáři obrátili u pachatelů závažné trestné činnosti důkazní břemeno a vyžadovali po pachateli, aby prokázal zákonný původ domnělých výnosů nebo jiného

majetku podléhajícího konfiskaci. Žalobce tudíž nemusí prokazovat protiprávní nabytí předmětné věci.⁵ Všechny ostatní úmluvy pouze uvádějí, že „státy mohou zvážit“ zavedení takového otočeného důkazního břemene v souvislosti s odčerpáním majetku na základě pravomocného odsouzení.

Příslušné mezinárodní standardy požadují, aby signatářské státy právně zakotvily princip trestní odpovědnosti právnických osob. V důsledku toho je třeba umožnit také odčerpání majetku na základě pravomocného odsouzení jakékoli právnické osoby odsouzené za trestný čin. Tím se zajistí, že předmětem zabavení může být i majetek vedený na jméno právnické osoby.

6.1.1 Rozsah působnosti

V českém právním řádu upravuje propadnutí věci trestní zákoník, a to v §70 a §71, které stanovují, že soud může uložit trest propadnutí věci náležející pachateli. §101 a §102 potom upravují propadnutí věci náležející třetí straně.

§70 a §71 trestního zákoníku jsou hlavními ustanoveními, jež upravují propadnutí věci v souvislosti s trestnou činností a stanovují, že propadnutí věci je obligatorní trest, který lze uložit na základě pravomocného odsouzení za jakýkoli trestný čin podle českého práva. Tato ustanovení mohou být proto použita v souvislosti s jakýmkoli hospodářskými nebo jinými trestnými činy vytvářejícími výnosy, a to včetně podvodů, praní špinavých peněz, podvodů s veřejnými zakázkami, podvodů s DPH, nelegálního obchodování se zbraněmi, narkotiky a psychotropními látkami, korupce a obchodování s lidmi.

Propadnutí podle §70 je obecně zaměřeno na věc náležející pachateli a trest propadnutí lze uložit pouze tehdy, pokud byla věc využita k spáchání trestného činu, byla ke spáchání trestného činu určena nebo je přímým výnosem z trestné činnosti či byla nabyta, i když jen částečně, za pomoci přímých výnosů z trestné činnosti. Podle definice v občanském zákoníku „věc“ zahrnuje jmění všeho druhu, movité i nemovité, a i právní listiny nebo nástroje dokládající právní nárok na takový majetek nebo podíl na něm.

Ve výjimečných případech umožňuje §71 trestního zákoníku též propadnutí náhradní hodnoty náležející pachateli. Pokud hodnota určená k propadnutí podle §70 byla zničena, poškozena nebo jinak znehodnocena, zcizena, učiněna neupotřebitelnou, odstraněna nebo spotřebována, nebo pokud pachatel jinak její propadnutí zmaří, může mu soud uložit propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci. Trestní zákoník neupravuje otočené důkazní břemeno a je tudíž na žalobci, aby prokázal, že daná hodnota je výnosem nebo nástrojem k páčání trestné činnosti či představuje výhodu získanou z trestné činnosti.

Institut zabavení majetku na základě odsouzení ve Velké Británii upravuje Zákon o trestní justici a lze jen vykonat v souvislosti s jakýmkoli trestnými činy v kompetenci Královského soudu. Zabavení může soud nařídit i u majetku, který pachatel nabyt jinou trestnou činností, než za níž byl odsouzen. Soud ve všech trestních řízeních zjišťuje, buď na žádost obžaloby, nebo pokud to považuje za vhodné, zda žalovaná strana měla z předmětného trestného činu prospěch. Pokud tomu tak je, soud musí určit hodnotu příslušného prospěchu z trestné činnosti a vydá příkaz k zabavení odpovídající hodnoty. I když se jedná o trestní řízení, rozhodnutí o zabavení a hodnotě, jež má být předmětem zabavení, soud činí na nižším stupni míry důkazů (pravděpodobnost). Britské příkazy k zabavení jsou tudíž vždy založeny na hodnotě.

---

⁵ Česká republika Varšavskou úmluvu dosud neratifikovala.

Výnosy z trestného činu se stanovují s přihlédnutím k jakýmkoli přímým nebo nepřímým výhodám, které pachatel získal páčáním nebo v důsledku spáchání trestného činu, za který byl odsouzen. Kromě takto získaných výhod může soud rovněž nařídít zabavení jakékoli hodnoty, u níž bylo prokázáno, že ji obžalovaný nabyl v důsledku protiprávního životního stylu - tedy spácháním jiného trestného činu, než za nějž byl odsouzen. Obžalovaným, jenž žije protiprávním životním stylem, se rozumí osoba, jež protiprávně získala prospěch nejméně 5000 liber a byla odsouzena za „lifestyle offences (tr. činy v souvislosti se životním stylem“, jež jsou taxativně vymezeny v Kapitole 2 britského zákona o výnosech z trestné činnosti. Jedná se například o obchodování s drogami, zbraněmi nebo lidmi, praní špinavých peněz, vydírání nebo padělání. Musí se jednat o trestný čin páchaný po dobu nejméně 6 měsíců a vytvářející výnosy nebo o řadu trestných činů, za něž je pachatel odsouzen. Při výpočtu hodnoty určené k propadnutí u „lifestyle offences“ soud vychází z údajů o majetku převedeném na pachatele nebo výdajích pachatele v období šesti let před zahájením trestního řízení, ale i z jakéhokoliv jiného majetku v držení žalovaného kdykoli po datu odsouzení. Jakmile soud dospěje k názoru, že pachatel žil protiprávním životním stylem, důkazní břemeno se otáčí a pachatel musí prokázat legitimní zdroje majetku v jeho vlastnictví.

Stejně jako ve Velké Británii, i rakouský trestní zákoník upravuje institut zabavení výnosů, které byly získány v důsledku nebo v souvislosti s trestnou činností a propadnutí nástrojů používaných nebo určených k použití při spáchání jakéhokoliv trestného činu (Články 20 a 26 trestního zákoníku). Propadnutí je zakotveno v zákoně jako povinná sankce, jež se vztahuje i na jakkoli transformované výnosy nebo výhody získané z výnosů z trestné činnosti. Pokud se majetek podléhající zabavení nepodařilo zajistit pomocí příkazu k zajištění, soud je povinen vydat příkaz k zabavení peněžní hodnoty, která odpovídá hodnotě nezákonně nabytých výnosů.

V Německu institut zabavení na základě odsouzení upravují Články 73 až 76 trestního zákoníku. Lze nařídít zabavení nástrojů použitých nebo určených k použití k páčání trestné činnosti (Článek 74) nebo výnosů z trestné činnosti či získaných za účelem spáchání trestné činnosti (Článek 73). Obě ustanovení vycházejí z toho, že byl pachatel pravomocně odsouzen a jejich rozsah se vztahuje na všechny trestné činy podle německého práva. Zabavit lze nejen přímé výnosy, ale také všechny výhody pocházející z výnosů, jakkoli transformované výnosy nebo cokoli, co bylo pachatelem přijato jako náhrada za výnosy. Stejně jako Rakousku je zabavení majetku podle Článku 73 německého trestního řádu povinné. Podle Článku 73, písm. a a Článku 74, písm. c trestního zákoníku soud nařídí zabavení hodnoty odpovídající hodnotě daného majetku, pokud není možno vykonat příkaz k zabavení konkrétního majetku.

Na základě výše uvedených informací se zdá, že česká úprava propadnutí věci je obecně v souladu s mezinárodními standardy a obsahuje mnoho prvků, jež jsou zakotveny v právních systémech Velké Británie, Rakouska a Německa. Propadnutí výnosů z trestné činnosti a nástrojů k jejímu páčání je možné v souvislosti s odsouzením za jakýmkoli trestný čin, a to včetně trestných činů spadajících do působnosti UNTOC, Varšavské úmluvy, UNCAC, Vídeňské úmluvy nebo Směrnice. Propadnutí se vztahuje na majetek jakéhokoliv druhu, hmotný nebo nehmotný, movitý nebo nemovitý, a na právní listiny nebo nástroje dokládající právní nárok na takový majetek nebo podíl na něm. Zákonnou normu je však třeba posílit jasným ukládáním trestů propadnutí věci podle § 70 rovněž pokud jde o nepřímé a s legálně nabytými hodnotami smíšené výnosy, jakož i o příjmy z přímých, nepřímých nebo smíšených výnosů. Mezinárodní standardy sice nevyžadují zakotvení otočeného důkazního břemene ve vnitrostátní

legislativě, ale ve světle zahraniční osvědčené praxe a ustanovení Varšavské úmluvy by měly české orgány tento institut zvážit.

6.1.2 Majetek v držení třetí strany

Obecně je v českém právu institut propadnutí definován jako sankce uplatnitelná pouze vůči věcem náležejícím pachateli. §101 českého trestního zákoníku však umožňuje také jako ochranné opatření zabránění věci odčerpání věci nenáležící pachateli, pokud byly získány trestným činem nebo jako odměna za něj nebo to, co za ně bylo nabyto. §102 trestního zákoníku umožňuje zabránění náhradní hodnoty, a to pokud věc určená k zabránění již neexistuje. Zabránění věci náležející třetí osobě podle §101 je možné pouze tehdy, pokud byl vynesena rozsudek v trestní věci a soud může nařídit zabránění pouze takové věci, jež náleží jiné osobě než pachateli a je buď přímým výnosem z trestné činnosti, nebo je věcí náležející takové osobě, jež byla získána výměnou za věc získanou trestnou činností nebo jako odměna za ni. Oba dva typy sankcí - propadnutí věci v souladu s §70 a ochranné opatření zabránění věci v souladu s §101 – na sobě nejsou vzájemně závislé a mohou být vydány i souběžně.

Na rozdíl od České republiky je v Rakousku a Německu možno vydat příkaz k zabavení věci v držení kohokoli – ustanovení upravující zabavení věci jako výnosu z trestné činnosti nebo nástroje k jejímu páčání mohou příslušné orgány uplatnit proti komukoli, kdo má danou věc určenou k zabavení v držení v okamžiku vydání předmětného příkazu. Ve Velké Británii jsou příkazy k zabavení obvykle zaměřeny na věci v držení pachatele, neboť britská právní úprava vychází z principu zabavení ekvivalentní hodnoty a zabavení lze realizovat z jakéhokoli majetku, nikoli pouze z přímých nebo nepřímých, přeměněných nebo smíšených výnosů nebo zisku z trestné činnosti. Příkaz k zabavení nástroje k páčání trestné činnosti může být vydán na věc v držení pachatele nebo jakékoli třetí strany.

6.1.3 Právnícké osoby

Díky zákonu 418/2011 o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim lze ustanovení trestního zákoníku a trestního řádu uplatnit i v souvislosti s právnickými osobami. V České republice může i právnická osoba nést odpovědnost za trestný čin. §15, §19 a §26 jasně stanovují, že propadnutí věci v souladu s §70 - §72, ochranné opatření v souladu s §101 - §104 mohou být použita i na věci náležející právnické osobě.

Stejně jako v České republice, i rakouská legislativa upravuje trestní odpovědnost právnických osob a umožňuje příslušným orgánům vydávat příkazy k zajištění a zabavení majetku právnických osob. Německo obecně trestní odpovědnost právnických osob neuznává. V případě, že má právnická osoba prospěch z trestné činnosti spáchané fyzickou osobou, předmětná právnická osoba může být sankcionována pokutou ve správním řízení. Vzhledem k rozdílu mezi prováděním příkazu k zabavení a vymáháním pokut nelze však pokutu považovat za postih ekvivalentní funkce a dopadu jako má příkaz k zabavení.

6.2 Odčerpání bez předchozího pravomocného odsouzení

Odčerpání majetku bez předchozího pravomocného rozsudku typicky cílí na majetek jako takový a ne na osobu, jež má danou věc nebo hodnotu v držení nebo je jejím majitelem, Vydání příkazu ke konfiskaci majetku bez předchozího pravomocného rozsudku proto obvykle vyžaduje důkaz, že předmětná hodnota je výnosem nebo nástrojem k páčání trestné činnosti. Provádění příkazu

ke konfiskaci majetku bez předchozího pravomocného rozsudku může být součástí trestního řízení, tzv. řízení *in rem*, jež není podmíněno předchozím rozsudkem v trestní věci nebo může být součástí občanskoprávního sporu, kde je nižší důkazní váha pokazování skutečnosti, že předmětná hodnota je výnosem nebo nástrojem k páčání trestné činnosti a příčinné spojení se prokazuje s nadpoloviční jistotou („balance of probabilities“) nebo na základě převahy důkazů („preponderance of the evidence“). V některých jurisdikcích orgány k příkazu ke konfiskaci majetku bez předchozího pravomocného rozsudku přistoupí pouze poté, co byly vyčerpány všechny možnosti v trestněprávním řízení, nebo bylo takové řízení neúspěšné. V jiných jurisdikcích lze oba postupy spustit souběžně. Odčerpání majetku bez předchozího pravomocného rozsudku může být velmi užitečné v situacích, kdy není možno postupovat trestněprávní cestou, například proto, že pachatel zemřel, je na útěku nebo má imunitu, majitel předmětného majetku není znám nebo nelze zajistit pravomocný rozsudek v důsledku nedostatku důkazů. Možnost odčerpání majetku bez předchozího pravomocného rozsudku může také velmi pomoci v případě komplikovaných vyšetřování, kde je třeba majetek zajistit a odčerpat ještě před sdělením obvinění.

Odčerpání majetku bez předchozího pravomocného rozsudku se stále častěji prosazuje i v jiných jurisdikcích na podporu nebo jako doplněk institutu odčerpávání výnosů v rámci trestního řízení. Většina mezinárodních standardů tento institut doporučuje, ale přímo ho nevyžaduje. Článek 4 odstavce 2 Směrnice výslovně stanovuje, že členské státy přijmou opatření k umožnění konfiskace majetku bez předchozího pravomocného rozsudku v případech, kdy trestní řízení bylo zahájeno, ale pravomocné odsouzení a tudíž ani konfiskace na jeho základě není možné v důsledku nemoci nebo útěku podezřelého nebo obviněné osoby.

Česká legislativa neupravuje samostatné využití institutu odčerpání majetku bez předchozího pravomocného rozsudku a spoléhá hlavně na mechanismus propadnutí v souladu s Článkem 4., odstavce 1. Za určitých okolností však §101 a §102 umožňují vydání rozhodnutí o zabránění věci i při absenci pravomocného rozsudku v trestní věci nebo pokud věc náleží pachateli, kterého nelze stíhat nebo odsoudit, pachateli, od jehož potrestání soud upustil, nebo ohrožuje-li bezpečnost lidí nebo majetku, popřípadě společnosti, anebo hrozí nebezpečí, že bude sloužit ke spáchání zločinu. Navíc může být institut zabránění věci bez předchozího pravomocného rozsudku využit ve vztahu k věci náležející třetí osobě, jak jsme již detailně rozebrali v oddíle 6.1.2. výše.

Systémy ve Velké Británii, Rakousku a Německu jsou tolerantnější. Zejména Velká Británie má dlouhou historii uplatňování institutu zabavení majetku bez předchozího pravomocného rozsudku. Část 5 britského Zákona o výnosech z trestné činnosti upravuje paralelní možnost zabavení výnosů z trestné činnosti cestou občanskoprávního řízení. V občanskoprávním řízení lze nařídit zabavení majetku, který je nebo nějakou formou představuje výnos z protiprávní činnosti, aniž by bylo třeba zahájit trestní řízení nebo čekat na pravomocný rozsudek za trestný čin. Občanskoprávní zabavení lze využít v případě, že příslušné orgány v rámci trestního řízení sice o zabavení příslušné věci usilovaly, ale plán buď selhal, nebo zabavení v plné míře v rámci trestního řízení nebylo z nějakého důvodu možné. V občanskoprávním řízení musí příslušné orgány soudu prokázat, že předmětná věc byla nabyta protiprávním jednáním, ale nemusejí nutně prokazovat, o jaké protiprávní jednání se konkrétně jednalo. Rozsah zabavení v občanskoprávním řízení se dotýká všech věcí, jež jsou zabavitelné v trestním řízení, a to včetně úroků. K zajištění majetku v občanskoprávním řízení britský Zákon o výnosech z trestné činnosti upravuje možnost uvalení předběžného opatření ve formě předběžného příkazu nebo příkazu ke zmrazení. Míra

dokazování je u všech aspektů zabavení v občanskoprávním řízení na úrovni „prokazování s nadpoloviční jistotou”.

Rakouská legislativa rovněž umožňuje využití institutu zabavení majetku bez předchozího pravomocného rozsudku, ale spíše jako součást trestního, než občanskoprávního řízení. V souladu s Článkem 445 trestního řádu může být příkaz k zabavení vydán i při absenci pravomocného rozsudku za trestný čin, a to pokud mají příslušné orgány důvod se domnívat, že byly splněny podmínky pro zabavení, ale příkaz k zabavení předmětné věci nelze získat v rámci trestního řízení. Pokud stíhání fyzické nebo právnické osoby již není možné, žalobce se může rozhodnout jít cestou řízení *in rem* a zaměřit se přímo na předmětnou věc. Takový příkaz k zabavení může být vydán soudem na žádost státního zástupce a může být směřován jak na fyzickou, tak na právnickou osobu.

Německé právo standardně neumožňuje zajištění nebo zabavení majetku bez pravomocného odsouzení jakékoli osoby. V určitých omezených případech, především pokud trestný čin nemůže být odstíhán z důvodů promlčení nebo z jiných právních důvodů nemůže být nikdo odstíhán nebo odsouzen (například pokud je daná osoba nezvěstná), může být příkaz k zabavení vydán i při absenci pravomocného rozsudku, a to za předpokladu, že podmínky pro zabavení byly splněny. Takový příkaz však nesmí být vydán při absenci žádosti nebo zmocnění ke stíhání či zahraničního dožádání k provedení takového příkazu.

6.3 Mezinárodní rozměr

Jak je již uvedeno v oddíle 3. 3. této zprávy, proces odčerpávání výnosů často zahrnuje mezinárodní prvek. Věc určená k propadnutí nebo zabránění v trestním řízení v České republice se může nacházet v zahraničí nebo naopak cizozemský orgán může žádat Českou republiku o součinnost při zajištění a repatriaci věcí nacházejících se na území České republiky. V případě zahraničního dožádání může cizozemský orgán již mít vydán příkaz ke konfiskaci a pouze žádá Českou republiku o jeho provedení v České republice nebo zahraniční jurisdikce žádá Českou republiku o vydání příkazu ke konfiskaci v souladu s českým právem a na základě důkazů poskytnutých příslušnými cizozemskými orgány.

Článek 13, odstavec 1 UNTOC, Článek 5, odstavec 4, písm. a) Vídeňské úmluvy, Článek 23 Varšavské úmluvy a Článek 52, odstavec 1 UNCAC požadují, aby si signatářské státy poskytovaly vzájemnou součinnost v souvislosti s prováděním příkazů ke konfiskaci výnosů a nástrojů použitých k páčání trestné činnosti, jež se nacházejí na jejich území. Mezinárodní úmluvy stanovují, že státy takovouto součinnost mohou poskytnout buď (a) při provedení příkazu ke konfiskaci vydaného žádající jurisdikcí nebo (2) v případech, kdy je k řízení příslušný dožadovaný stát, jehož orgány nařídí konfiskaci předmětného majetku v důsledku odsouzení za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti nebo za jiný čin, jež je v dané jurisdikci trestný či v důsledku jiných postupů v souladu s vnitrostátním právem dožadovaného státu. Jinými slovy, pokud stát nemůže přímo provést příkaz ke konfiskaci vydaný cizozemským soudem, musí, pokud je to možné, zahájit vlastní vnitrostátní řízení a nařídí konfiskaci předmětného majetku na základě vnitrostátního práva. Úmluvy navíc upravují opatření pro sdílení věcí, jež byly zabaveny na základě cizozemských dožádání. Zatímco starší úmluvy, jako je Vídeňská úmluva a UNTOC, obsahují ustanovení o sdílení majetku, Článek 57 UNCAC požaduje „navrácení zabaveného majetku“, od jehož hodnoty mohou být odečteny veškeré náklady, jež dožádané zemi vznikly v souvislosti s poskytováním příslušné součinnosti. Kromě toho UNCAC v Článku 54, odstavec 1, písm. c) v souvislosti s poskytováním vzájemné právní pomoci požaduje, aby státy učinily opatření k umožnění provádění cizozemských příkazů ke konfiskaci majetku bez předchozího pravomocného rozsudku

a souvisejících zajišťovacích opatření přinejmenším v případech, kdy pachatel nemůže být stíhán, neboť je po smrti, je nezvěstný, na útěku nebo v případech, kdy je pachatel neznámý. Tento požadavek se vztahuje na všechny státy, včetně těch, jejichž vnitrostátní právní úprava neumožňuje zabavení majetku bez předchozího pravomocného rozsudku.

Zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních v Hlavě IV a Hlavě VII (pouze pro členské státy EU) upravuje detailně znání a výkon cizozemských rozhodnutí o zajištění nebo konfiskaci. § 118 a § 278 odstavec 1 upravují právní rámec pro činnost českých orgánů při poskytování součinnosti při provádění pravomocných rozhodnutí vydaných zahraniční jurisdikcí v rámci trestních řízení a při provádění ochranných opatření a rozhodnutí v trestních věcech ve vztahu k výnosům z trestné činnosti náhradní hodnotě či nástrojům v užitých nebo určených k páčání trestné činnosti. Cizozemské příkazy ke konfiskaci Česká republika může uznat a přímo vykonat na základě § 279 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, a to pokud osoba, vůči níž takové rozhodnutí směřuje, má na území České republiky obvyklé bydliště, nebo, jde-li o právnickou osobu, sídlo, anebo majetek v České republice. Uznání příkazu ke konfiskaci může být odmítnuto, pokud je dán některý z důvodů uvedených v § 274 odstavec 1 – například absence oboustranné trestnosti, imunita nebo skutečnost, že předmětný majetek nelze nalézt na území ČR. Podle § 120 lze uznat rozhodnutí jiného cizozemského státu než členského státu EU, pokud jsou splněny podmínky, že v České republice nebylo vedeno trestní stíhání proti téže osobě pro týž skutek, je zaručena vzájemnost, byly splněny podmínky řádného procesu a bylo předloženo náležité formální dožádání o právní pomoc. Po obdržení dožádání o právní pomoc je spis předán příslušnému soudu, jenž rozhodne, zda byly splněny podmínky pro uznání rozhodnutí v souladu se zákonem o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, zda nejsou žádné překážky součinnosti a zda byly splněny příslušné formální požadavky. Cizozemské příkazy však mohou být provedeny, pouze pokud by rozhodnutí o propadnutí mohlo být vydáno i podle vnitrostátního práva – jinými slovy, pokud je dané jednání v rámci působnosti § 70, § 71, § 101 nebo § 102. Pokud jsou splněny veškeré právní náležitosti, soud předmětný příkaz uzná a rozhodne o jeho provedení. Pokud veškeré právní náležitosti nebudou splněny, případ bude uzavřen a příslušný cizozemský orgán bude o této skutečnosti informován. České orgány se vyjádřily v tom smyslu, že vnitrostátní trestní řízení bude zahájeno pouze tehdy, pokud jsou k zahájení vyšetřování trestní věci v České republice dostatečné důkazy.

Pro účely součinnosti se státy EU upravuje § 290 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních podmínky sdílení majetku propadlého nebo zabraného na základě cizozemského dožádání. Ve všech ostatních případech, jak je upraveno v § 135 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, může Česká republika uzavřít dohodu o sdílení majetku.

Cizozemské příkazy ke konfiskaci majetku bez předchozího pravomocného rozsudku vydané cizozemským orgánem v souvislosti s trestným činem mohou být provedeny v České republice v souladu s § 118 – § 120 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních. § 278 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních lze použít, pokud by příslušný příkaz mohl být proveden postupem v souladu s § 101 odstavec 1 a § 102 českého trestního řádu.

Článek 64 rakouského Zákona o právní pomoci umožňuje uznání a provedení cizozemského příkazu ke konfiskaci, pokud je splněna podmínka oboustranné trestnosti, trestný čin nebyl promlčen a pokud

příkaz ke konfiskaci mohl být, ale nebyl, vydán v souvislosti s rakouským právním řádem. Zkonfiskovatelný majetek se musí nacházet na území Rakouska a osoba, jíž se tento příkaz dotýká, musela dostat možnost se k celé věci vyjádřit. Na rozdíl od požadavků upravených příslušnými úmluvami, Článek 64, odstavec 7 upravuje, že majetek zabraný na základě cizozemského dožádání se v důsledku zabavení stanou rakouským majetkem. Zákon o právní pomoci využívá Článek 64 na jakákoli rozhodnutí vydaná v souvislosti s cizozemským trestním řízením vedeným s cílem zabavení majetku, a tudíž provádí i zabavení majetku bez předchozího pravomocného rozsudku.

Německý Zákon o právní pomoci pojímá celou problematiku širěji a ustanovení Článku 48, a obecně i celé Hlavy IV, upravuje poskytování součinnosti při vykonávání jakýchkoli cizozemských příkazů vydaných v rámci trestního řízení nebo příkazů ke konfiskaci vydaných jakýmkoli příslušným zahraničním soudem, a to i rámci jiného, než trestního řízení. Podmínkou je, aby byl příkaz vydán v důsledku protiprávního jednání. Německý Zákon o právní pomoci tudíž umožňuje poskytnutí součinnosti při provádění nejenom zahraničních příkazů vydaných na základě pravomocného rozsudku, ale i příkazů ke konfiskaci majetku bez předchozího pravomocného rozsudku v důsledku trestního řízení i příkazů ke konfiskaci majetku bez předchozího pravomocného rozsudku v důsledku občanskoprávního řízení. Ve všech případech platí, že cizozemský příkaz může být proveden, pokud je pravomocný. Příkaz ke konfiskaci může být vydán i podle německého práva. Německý soud může provést cizozemský příkaz ke konfiskaci majetku ve stejné hodnotě, jako je hodnota majetku uvedeného v cizozemském příkazu, a to pokud tak zahraniční dožádání vyžaduje nebo pokud jsou splněny podmínky pro zabránění náhradní hodnoty v souladu s Článkem §76 trestního řádu. Majetek zabavený v souladu se zahraničním dožádáním může být podle Článku 56, písm. b Zákona o právní pomoci sdílen.

Britský Zákon o výnosech z trestné činnosti 2002 (Zahraniční dožádání a příkazy) Order 2005 umožňuje poskytnutí součinnosti jakémukoli státu při provádění jeho příkazu ke konfiskaci vydaného dožadujícím státem buď v souvislosti s vyšetřováním trestné činnosti a výnosů z ní nebo na základě rozhodnutí v občanskoprávním řízení. Cizozemské příkazy k zabavení vydané na základě pravomocných rozsudků mohou být ve Velké Británii uznány a provedeny, pokud se jedná o cizozemský pravomocný příkaz zaměřený na zabavení majetku, který není předmětem trestního řízení podle britského práva. Cizozemské příkazy k zabavení v občanskoprávním řízení mohou být ve Velké Británii provedeny na základě ustanovení Části 5 zákona o výnosech z trestné činnosti 2002 (Zahraniční dožádání a příkazy)(Novela) Order 2013, a to pokud soud dovodí, že majetek nebo peněžní prostředky uvedené v příkazu představují odčerpitelný majetek.

7 ZÁVĚRY

V kontextu vyšetřovacích pravomocí a přístupu k finančním informacím upravuje zákon o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních především problematiku mezinárodní spolupráce při shromažďování důkazů pro účely vyšetřování trestné činnosti. Vzhledem k různým výše uvedeným omezujícím ustanovením trestního řádu, a to především v tom smyslu, že příslušná soudní rozhodnutí se obvykle vydávají pouze za účelem umožnění vyšetřování trestného činu, ale nikoli s ním spojených výnosů a jejich toků, je sporné, do jaké míry je Česká republika schopna poskytnout požadovanou součinnost při zahraničním finančním vyšetřování. §42 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních dále upravuje, že důkazy získané od cizozemského orgánu jsou ve vnitrostátním trestním řízení přípustné v případě, že byly získány v souladu s právními předpisy předmětného cizího státu nebo České republiky.

Pravomoci orgánů činných v trestním řízení upravené českým trestním právem pro účely trestního řízení jsou komplexní a obecně je lze považovat za dostatečné k odhalení a vysledování majetku v rámci standardního vyšetřování trestné činnosti. Otázkou zůstává nicméně využitelnost a dostupnost těchto pravomocí v případech, kdy trestná činnost byla již odhalena a finanční vyšetřování je vedeno výhradně s cílem určit a vysledovat výnosy z trestné činnosti nebo pokud je cílem finančního vyšetřování zjistit skutečnosti, které nemají souvislost s podstatou trestného činu či prokazováním úmyslu, což jsou prvky, jež jsou pro prokázání spáchání trestného činu nezbytné. K případnému omezení působnosti může rovněž dojít v případech, kdy je zahraniční dožádání o pomoc při odčerpávání výnosů podáno v rámci samostatného finančního vyšetřování, jak to umožňuje například nizozemské právo. Doporučujeme, aby příslušné orgány přezkoumaly příslušná ustanovení trestního řádu a novelizovaly právní předpisy tak, aby orgány činné v trestním řízení jasně dostaly veškeré pravomoci potřebné k řádné identifikaci, vysledování a lokalizování výnosů z trestné činnosti a dalších věcí, jež mohou být předmětem propadnutí nebo zabránění, ať v rámci standardního vyšetřování trestné činnosti nebo jako součást souběžného nebo následného finančního vyšetřování.

Ustanovení českého práva upravující zajištění majetku vykazují určité nedostatky, jež mohou omezit schopnost orgánů činných v trestním řízení zajistit majetek pro účely propadnutí nebo zabránění, a to i v případech, kdy jsou tato opatření součástí cizozemského dožádání. Zajišťovací pravomoci upravené v trestním řádu dostatečně neřeší riziko rozptýlení hmotného majetku nebo neumožňují využití *ex parte*. Dostatečná nejsou ani ustanovení umožňující zajištění nepřímých výnosů nebo výnosů, které byly převedeny nebo transformovány do jiného majetku, smíšený se zákonně nabytým majetkem nebo představují příjmy z výnosů z trestné činnosti. Je také vhodné, aby Česká republika více propracovala svou strategii správy zajištěného majetku, zvážila, zda nepokrýt náklady na správu aktiv spíše ze zajištěného majetku, než ze státního rozpočtu, a poskytla správcům aktiv veškeré potřebné pravomoci k hospodaření s majetkem způsobem vytvářejícím příjmy.

Rozšíření českého institutu zabránění věci i na výnosy náležející třetí osobě je pozitivním vývojem a zákonná ustanovení jsou dostatečná k zajištění věci náležejících třetím osobám v souvislosti s pravomocným odsouzením za širokou škálu trestných činů. Závěrem lze říci, české právo se zdá být v souladu s mezinárodními normami upravujícími institut p odčerpání nástrojů a výnosů a umožňuje rozšířit snahy o odčerpání výnosů i na majetek v držení nebo ve vlastnictví právnických osob. Zabránění bez předchozího pravomocného odsouzení je možné v jistých omezených případech, ale nejedná

se o obecnou zásadu a zabrání bez předchozího pravomocného odsouzení stále zůstává spíše výjimkou z pravidla. I když úprava umožňující zabavení bez předchozího pravomocného rozsudku není dosud podle mezinárodních standardů povinná, tento typ zabavení je velmi užitečným nástrojem účinného odčerpávání výnosů z trestné činnosti. Proto by příslušné české orgány měly zvážit zavedení vstřícnější úpravy zabavení majetku bez předchozího pravomocného rozsudku, což by jistě přispělo k větší efektivitě a úspěšnosti českých snah o odčerpávání výnosů z trestné činnosti. České právo upravuje mechanismy na podporu součinnosti provádění cizozemských příkazů ke konfiskaci, a to vydaných na základě pravomocného odsouzení za trestný čin i bez něj. I když to příslušné mezinárodní standardy nepožadují, české orgány by mohly zvážit přijetí mechanismu (podobného úpravě platné v Německu a Velké Británii), který by umožnil poskytování součinnosti a pomoci také při provádění zahraničních příkazů ke konfiskaci majetku bez předchozího pravomocného rozsudku vydaných v občanskoprávním řízení.